

Fredrikstad kommune
Postboks 1405
1602 Fredrikstad

Saksbehandler:

Marte Rosnes

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Øra avløpsanlegg

Kontrollnummer: 2019.034.I.FMOV

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Marianne Holen

Fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:

Marte Rosnes

Andre deltagere fra virksomheten:

Pernille Vålen Jonassen

Elin Rustad

Rene Karstensen

Maryanne Ågård Hansen

Terje Johansen

Fredrik Hellstrøm

Raymond Jørgensen

Veronica Dalskau Kvalheim

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:

Simon Haraldsen

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Øra avløpsanlegg (Øra avløpsanlegg) den 11. oktober 2019. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Oslo og Viken avdekket 7 avvik og ga ingen anmerkning(er) under inspeksjonen.

Fylkesmannen ser alvorlig på avvikene. Avvikene er av en art som gjør at anlegget utgjør en stor miljørisiko og enkelte avvik er også gjentakende fra sist tilsyn i 2012.

Avvik:

- Den ansvarlige for virksomheten følger ikke opp sin plikt til internkontroll

- Fredrikstad kommune har ikke en oppdatert driftsavtale med Frevar
- Avløpsanlegget overskrider utslippsgrensene for fosfor
- Virksomhetens miljørisikovurdering er mangelfull
- Virksomheten har ikke en beredskapsplan med tanke på akutt forurensning
- Avløpsnettets lav utskiftningsgrad
- Virksomhetens registrering og avviksbehandling av nødoverløp er ikke tilstrekkelig

Anmerkninger:

- Ingen forhold ble anmerket under inspeksjonen.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

4. desember 2019	Marte Rosnes	Hilde S. Skålevåg
dato	kontrollør	seksjonssjef

Fylkesmannen i Oslo og Viken

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: FREVAR - FREDRIKSTAD VANN AVLØP OG RENOVASJONSSELSKAP AVFALLSHÅNTERING/AVLØPSRENSSEANL	
Organisasjonsnr.: 984802846	Eies av: 979952171
Bransjenr. (NACE-kode): 37.000 - Oppsamling og behandling av avløpsvann	

Kontrollert enhet

Navn: Øra avløpsanlegg	Anleggsnr.: 0106.0134.01
Kommune: Fredrikstad	Fylke: Østfold
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	
Tillatelse gitt: 05.03.1996	Sist endret: 23.08.2019

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er en del av Fylkesmannens risikobaserte industritilsyn for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Hovedplan avløp
- Avløpsnett: Påslipp, overløp
- Internkontroll
- Renseanlegg: Drift, rensing, utslipp
- Håndtering av slam

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Øra avløpsanlegg plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må Øra avløpsanlegg innen 1. april 2020 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (fmovpost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Oslo og Viken v/Marte Rosnes.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 24. september 2019. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Øra avløpsanlegg bli ilagt et gebyr på kr 26 300,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 2 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Oslo og Viken. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Oslo og Viken (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Den ansvarlige for virksomheten følger ikke opp sin plikt til internkontroll

Avvik fra:

Tillatelse etter forurensningsloven, 2.5. *Internkontroll*, Internkontrollforskriften § 4 *Plikt til internkontroll*

Kommentarer:

Internkontroll er systematiske tiltak som skal sikre at virksomhetenes aktiviteter planlegges, organiseres, utføres, sikres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av

helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at avløpsanlegget overholder krav i tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Det er den som er ansvarlig for virksomheten som skal sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten og at dette gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres representanter.

Fredrikstad kommune har tillatelse til og er ansvarlig for drift av kommunens avløpsanlegg (virksomheten). Frevar drifter Øra avløpsrenseanlegg, som får tilført avløpsvann fra Hvaler kommune og Fredrikstad kommune. Tilsynet avdekket at Fredrikstad kommune ikke har fullstendig oversikt over virksomhetens aktiviteter og hvorvidt kravene i tillatelsen blir fulgt.

Avvik 2

Fredrikstad kommune har ikke en oppdatert driftsavtale med Frevar

Avvik fra:

Tillatelse etter forurensningsloven, 2.5 *Internkontroll*, Internkontrollforskriften § 6 *Samordning*

Kommentarer:

Fredrikstad kommune skal påse at partene i det kommunale samarbeidet mellom Fredrikstad kommune, Hvaler kommune og Frevar samordner internkontroll.

Under tilsynet kunne ikke Fredrikstad kommune redegjøre for kommunens driftsavtale med Frevar. En driftsavtale skal presisere Frevar sitt oppdrag og oppdragstakers internkontroll skal såvidt mulig legges til grunn for de aktiviteter som omfattes av oppdraget. Frevar har et eget internkontrollsystem, men dette er ikke samordnet med kommunens. Tillatelsen fastslår at Fredrikstad kommune har et særskilt ansvar for samordning av internkontroll med Frevar og Hvaler kommune. Avvik på manglende samordning ble også poengtert i vår revisjonsrapport fra 2012. Dette er et alvorlig gjentakende avvik.

Avvik 3

Avløpsanlegget overskrider utslippsgrensene for fosfor

Avvik fra:

Tillatelse etter forurensningsloven, 3.1 *Utslipp til vann*

Kommentarer:

Tillatelsen stiller krav til at årlig midlet renseeffekt for fosfor skal være minst 90 %.

Resultatene for Øra renseanlegg viser at Fredrikstad kommune ikke har klart rensekravet ett eneste år de siste 10 årene. Avvik på fosforrensekravet ble også poengtert i vår revisjonsrapport fra 2012. Dette er et svært alvorlig gjentakende avvik.

Avvik 4

Virksomhetens miljørisikovurdering er mangelfull

Avvik fra:

Tillatelse etter forurensningsloven, 10.1 *Miljørisikoen*

Kommentarer:

Fredrikstad kommune skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning fra avløpsanlegget og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre. Miljørisikoen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og /eller miljøskader.

Fredrikstad kommune har gjennomført en miljørisikovurdering for ledningsnett, men tar ikke for seg risiko for akutt forurensning som ikke berører transportsystem for avløp. Det er ikke gjennomført en samlet miljørisikovurdering for ytre miljø for hele avløpssystemet. En miljørisikovurdering skal avdekke behov for tiltak på avløpsnettet, renseanlegget og i forbindelse med slamhåndtering. Ettersom risiko på avløpsnett, renseanlegg og slam hører sammen, er det svært viktig at dette risikovurderes sammen. Tiltakene må så prioriteres i en tiltaksplan som knyttes til økonomiplan. Avvik på manglende miljørisikovurdering ble også poengtert i vår revisjonsrapport fra 2012. Dette er et svært alvorlig gjentakende avvik.

Avvik 5

Virksomheten har ikke en beredskapsplan med tanke på akutt forurensning

Avvik fra:

Tillatelsen etter forurensningsloven, 10.2 *Forebyggende tiltak* og 10.3 *Etablering av beredskap*, Forskrift om systematisk helse, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) § 5 punkt 6 og 8.

Kommentarer:

Tillatelsen og internkontrollforskriften krever at det skal utarbeides en miljørisikovurdering for å kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko. På bakgrunn av miljørisikovurderingen skal det utarbeides en handlingsplan med tiltak som reduserer risikoforholdene med fastsatte frister for gjennomføring, samt hvem som er ansvarlig for å gjennomføre de risikoreducerende tiltak. Dette skal være en del av virksomhetens internkontroll og skal revideres jevnlig for å sikre at internkontrollen, herunder miljørisikovurdering og handlingsplan, fungerer som forutsatt. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang pr. år.

Fredrikstad kommune har utarbeidet en miljørisikovurdering for ledningsnett, men mangler en helhetlig vurdering av kommunens renseanlegg og har ikke en samlet handlingsplan for risikoreducerende tiltak eller beredskapsplan for hele avløpssystemet.

Avvik 6

Avløpsnettet har for lav utskiftningsgrad

Avvik fra:

Tillatelse etter forurensningsloven, 3.3 *Avløpsnett*, Forurensningsforskriften § 14-5

Kommentarer:

Tillatelsen stiller krav om at avløpsnettet skal bygges, driftes og vedlikeholdes med hensyn til avløpsvannets mengde og egenskaper, forebygging av lekkasjer og for å begrense forurensning av resipient som følge av overløp. Kommunen skal ha en handlingsplan for vedlikehold, fornyelse og eventuelle utbedringer av avløpsnettet.

Store deler av ledningsnettets til Fredrikstad kommune er svært dårlig og det er betydelige problemer med inn- og utlekking. Fornyelsesraten på avløpsnettets i Fredrikstad kommune er bare 0,70 % i gjennomsnitt for de tre siste årene (SSB Kostra). Dette er ikke en bærekraftig ledningsnettfornyelse. Med en slik utskiftningstakt holder kommunen tritt med ordinært forfall på ledningsnettets, men reduserer ikke etterslep.

Fredrikstad kommune har risikovurdert ledningsnettets og skal rullere hovedplan for vann og avløp. Gjennomføringen av tiltak har til nå vært langt fra tilstrekkelig for å ta igjen vedlikeholds- og utskiftningsetterslepet. Det framkom under tilsynet at kommunen ikke har en tilstrekkelig plan for gjennomføring av nødvendige tiltak.

Avvik 7

Virksomhetens registrering og avviksbehandling av nødoverløp er ikke tilstrekkelig

Avvik fra:

Tillatelse etter forurensningsloven, 3.4.2. Nødoverløp, punkt 2.

Kommentarer:

Tillatelsen stiller krav om at alle utslipp fra nødoverløp skal registreres og behandles som avvik. Kommunen skal minst registrere overløpstid og etter beste evne beregne utslipp via nødoverløpene.

Fredrikstad kommune har problemer med signal fra noen av varslerne som registrerer tilfeller og tid på nødoverløp. Dette har medført at Fredrikstad kommune ikke har kunnet registrere alle nødoverløp i 2018. Fredrikstad kommune har ikke beregnet eller målt mengde avløpsvann i utslipp fra nødoverløp i 2018.

7. Anmerkninger

Ingen forhold ble anmerket under inspeksjonen.

8. Andre forhold

Fredrikstad kommune har et betydelig problem med overvann. Vi oppfatter at det er for lite dialog mellom de etater i kommunen som jobber med arealplanlegging og de som jobber med avløp. Overvann skal håndteres på overflaten i forbindelse med arealplanlegging slik at minst mulig av dette tilføres avløpssystemet.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Fylkesmannen